Claus per a la superació de la VdG a la Universitat

written by Olga Serradell | 1 de February de 2023

Evidències científiques i accions de prevenció

Només hi ha una manera de prevenir l'assetjament: que la persona assetjadora no tingui cap dubte que el context d'*upstanders* no tolerarà ni la violència de gènere (VdG) ni la violència de gènere aïlladora (VGA). Trencar el silenci que protegeix els assetjadors i enfortir les xarxes de solidaritat amb les víctimes i qui les recolza és la millor prevenció.

Algunes universitats ja estan implementant amb excel·lents resultats les **formacions basades en evidències científiques d'impacte social sobre les actuacions d'èxit en la prevenció i intervenció davant l'assetjament sexual a la universitat.** Impartides per les especialistes del més alt nivell científic i humà en VdG a les universitats, inclouen la veu de les víctimes, com el MeToo Universitat, per prevenir l'aïllament de la xarxa de solidaritat.

Una formació ha de donar respostes per saber actuar davant situacions tan delicades com l'assetjament sexual, respectant la voluntat de la víctima però no deixant impune a l'agressor. En la primera edició d'aquesta formació a la FCPS de la UAB, deganes de tres àmbits acadèmics diferents (ciències, psicologia, sociologia) vam plantejar punts

febles del sistema per actuar adequadament. Sis mesos després s'havia consolidat una formació basada en evidències científiques amb formadores de diferents disciplines; les facultats preparaven accions per trencar el silenci davant el problema de la VdG incloent informacions aportades en aquest curs; la Universitat Autònoma de Barcelona havia avançat en la millora del seu protocol, i havia resolt expedients disciplinaris amb sancions mai vistes d'acord a la gravetat dels fets provats.

Ara bé, si volem que les nostres universitats siguin entorns lliures de violència encara cal superar resistències històriques que dificulten actuar per protegir a les víctimes, i que són resultat del feudalisme que ha regnat a la universitat. Aquestes en són algunes:

- **Sovint es dilaten terminis** quan es denuncia assetjament i la víctima queda esgotada fins a renunciar. Les modificacions i reformes dels protocols que fan les universitats poden tenir-ho en compte perquè davant casos greus amb evidències s'obri directament un expedient disciplinari. Però un tema pendent és aplicar mesures d'allunyament de la docència quan hi ha un expedient disciplinari obert, per evitar el contacte amb antigues o futures víctimes. No podem perdre de vista que la prioritat ha de ser resoldre de forma que s'acabi l'assetjament i les víctimes siguin *successful survivors.*
- **La impunitat dels assetjadors s'ha imposat durant dècades** fins que hi ha hagut voluntat de fer que els mecanismes previstos al marc normatiu funcionin. La clau es troba en aplicar els protocols amb voluntat d'acabar amb la impunitat que protegeix els assetjadors, protegint a les víctimes i sense por d'aplicar les sancions que les universitats ja

preveuen. Cal vetllar perquè els canals institucionals funcionin bé, amb garanties per tothom. Si no, la gent buscarà altres vies, com ara fer denuncies anònimes que corren el risc de ser usades pels propis assetjadors (alumnat o professorat) calumniant a les persones que han recolzat a les seves víctimes.

- **El silenci protegeix els assetjadors i destrossa a les víctimes.** Una actuació que permet trencar el silenci és establir un circuit perquè qui conegui un cas de VdG sàpiga a qui informar (al responsable institucional) i per quina via (per escrit). El consentiment de la víctima és clau i també que la persona que ho explica sàpiga que la persona que ho rep haurà de seguir aquest circuït. Fer visible l'existència d'aquests mecanismes en els webs institucionals, en els objectius dels programes de govern de les universitats, facultats, departaments, entre d'altres, permet que 1) les víctimes sàpiguen que hi ha una postura pública institucional i que tindran suport; i 2) que el professorat i la comunitat en general sàpiga què fer davant un cas i no tingui por a les represàlies si ho diu o mostra el seu suport a les víctimes.
- **Es crea aïllament de les víctimes i les seves xarxes de suport.** La llei catalana 17/2020 ja inclou la violència institucional i la de segon ordre, de manera que aïllar la xarxa de solidaritat d'una víctima ja pot ser considerat delicte. Les universitats estan obligades a acompanyar i donar suport a les víctimes i a qui pateix represàlies per defensar-les. Per això és clau col·laborar amb les xarxes de víctimes. Al setembre de 2022 una quinzena d'universitats espanyoles van acollir els actes de visibilització i sensibilització del moviment Me Too

Universitat, mostrant un posicionament que avala la seva qualitat científica i humana.

- **La por a ser denunciats per assetjament sexual a la universitat.** Quantes sancions coneixem per assetjament sexual a la universitat? La realitat és que n'hi ha poques. És possible que es tingui la sensació que qualsevol pot acusar d'assetjament en qualsevol moment, però ¿pensem igual quan es tracta de denúncies per robatori o assassinat? No se sanciona ningú pel que digui una persona sinó que quan hi ha sancions és perquè hi ha evidències. Investigar els casos és garantia per tothom; no fer-ho reforça la impunitat absoluta dels assetjadors.
- **La por al desprestigi de la institució** si surten casos d'assetjament i es donen dades. Els casos hi són, i aquesta ocurrència afavoreix el silenci i la impunitat. Un sistema garantista amb l'assetjador però no amb la víctima desgasta les víctimes, ens fa pitjors universitats i ens desprestigia internacionalment. Davant un assassinat mai es qüestiona la gravetat si és 'només' una víctima, en VdG sí; una estafa o robatori no es considera menys greu perquè prèviament hi hagi hagut una relació afectivo-sexual consentida, en VdG sovint es posa en dubte.

Ser excel·lents com a Universitat a nivell internacional vol dir ser-ho científicament i humanament. Crear entorns segurs per tots els membres de la comunitat universitària requereix actuar per prevenir la VdG i la VGA creant entorns protectors on les víctimes i les persones que les acullen sàpiguen que tindran suport i no seran aïllades.

[Imatge: iStock]